

..... Σ Η Μ Α 9

Ἀκοῦτε τὴ λαογραφικὴ ἐμπομπὴ τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως Ποντιακῶν Σωματείων - Ποντιακὴ ἡχώ - ποὺ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

..... ζτὸ σῆμα σβῆνει 10

- Χρόνια πολλά, πάντα καὶ τοῦ χρόνου!.....

Ἀγαπητοὶ ἀκροαταί, ἡ Πανελλήνιος Ἑνωσις Ποντιακῶν Σωματείων, κορυφαία ὀργάνωση τῶν ποντίων, μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ νέου ἔτους 1975, εὐχεται πρὸς τὰ σωματεία - μέλη της καὶ τὰ μέλη τῶν μελῶν της εὐτυχισμένο τὸν καινούργιο χρόνο. Εὐχεται πρὸς ὅλο τὸν ποντιακὸ κόσμο, ὅλους τοὺς Ἕλληνες κἀθε χαρὰ, εὐτυχία καὶ προκοπή. Νὰ ἐκπληρώσουν εἰδικώτερα τὰ ποντιακὰ σωματεῖα μὲ πνεῦμα ἐνό- τητος τοὺς εὐγενεῖς καταστατικoὺς σκοποὺς των.

Στὸ σημερινὸ μας πρόγραμμα θὰ μεταδώσωμε ποντιακὰ πρωτοχρονιάτικα κάλαντα καὶ τραγούδια, ἓνα ποντιακὸ ἀνέκδοτο καὶ σκοποὺς ἀπὸ διάφορες περιοχὲς τοῦ Πόντου.

Ἀρχίζομε μὲ τὰ ποντιακὰ πρωτοχρονιάτικα κάλαντα. Ὅπως τὰ χριστουγεννιά- τικα, ἔτσι καὶ αὐτὰ παρουσιάζουν ἰδιορρυθμίες καὶ ἰδιοτυπίες στὸ περιεχόμε- νο καὶ τὴν μελωδία τους. Ἡ διαφορὰ εἶναι ὅτι τὰ πρωτοχρονιάτικα κάλαντα ἔχουν πανηγυρικὸ καὶ πρὸ χαρούμενο περιεχόμενο.

" Ἀρχὴ κάλαντα κι' ἀρχὴ τοῦ χρόνου. Πάντα κάλαντα, πάντα τοῦ χρόνου."

Κάθε καινούργιος χρόνος καὶ μιά καινούργια ἐλπίδα, παρηγοριά καὶ αἰσιοδοξία

" Ἀρχὴ μῆλον ἔν κι' ἀρχὴ κυδῶν' ἔν κι' ἀρχὴ βάλαμον τὸ μυριγμένον "

Καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν καινούργια χρονιά γίνεται ἅγιο ἄρωμα καὶ νέκταρ γιὰ τὴν υἱεία καὶ τὴν εὐτυχία τῶν ἀνθρώπων.

Ἐμυρίστεν ἀτο ὁ κόσμον ὅλεν....

..... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ (Κάλαντα)

Ἀπὸ τὴν ὀνομασία " Κάλαντα " πῆρε καὶ ὁ Γενάρης στὸν Πόντο τὸ ἰδιαίτερο ὄνομά του: " Καλαντάρ' τς ". Ὁ μῆνας τῶν Καλάντων δηλαδή. Μὲ τὴν εὐκαιρία τούτη, ἄς θυμηθοῦμε τίς ἰδιαίτερες ὀνομασίες ὅλων τῶν μηνῶν τοῦ ἔτους.

- Καλαντάρ' τς, Κούντουρος, Μάρ' τς, Ἀπρίλ' τς, Καλομηνᾶς, Κερασινός, Χορτοθέρ- τς, Ἀλωνάρ' τς, Σταυρίτες, Τρυγομηνᾶς, Ἀεργίτες καὶ Χριστιανάρ' τς.

Ἀλλὰ ἄς ἔρθουμε σὲ ἓνα ποντιακὸ πρωτοχρονιάτικο τραγούδι αἰσθηματικοῦ

περιεχομένου. Σχετίζεται μέ ένα ποντιακό έθιμο, πού έχει ως εξής:
 Παραμονή Πρωτοχρονιάς, τά μεσάνυχτα, οί ελεύθερες κοπέλλες έπισκέπτονται
 τή βρύση τοῦ χωριοῦ καί τής δωρίζουν μῆλα, πορτοκάλια κλπ. Μέ τήν ἀλλαγή
 τοῦ ἔτους ἡ βρύση στερεύει γιά λίγο. Οί κοπέλλες, ἀφοῦ ἀφήσουν τά δῶρα
 τους στή βρύση, φεύγουν. Εημερώνοντας Πρωτοχρονιά θά ἀνοίξη ἡ τύχη τους.
 Σύμφωνα μέ τό έθιμο, ὅποιο παλληγάρι περάσει ἀπό τή βρύση καί φάει τό μῆ-
 λο, πού τής δώρησε ἡ ὠρισμένη κοπέλλα, θά τήν ἐρωτευτῇ ὅπωςδήποτε καί αὐ-
 τός ὁ νέος θά εἶναι τό τυχερό της.
 Τό τραγούδι δέν έχει μόνον αἰσθηματικό περιεχόμενο. "Έχει καί ἐθνικό χρώ-
 μα, γιατί ἡ ἑλληνοπούλα κόρη σέ καμμιά περίπτωση δέν μαγεύει ξένο ἀλλό-
 θρησκο....

Ἡ κόρ' μαεῦ' ἑλλενικά, ρωμαί'να παλληγάρια.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Σχεδόν σέ ὅλες τίς περιοχές τοῦ Πόντου τό έθιμο τοῦ καρναβαλιοῦ δέν γι-
 νόταν στίς ἀπόκρηες, ἀλλά τήν παραμονή τής Πρωτοχρονιάς. Ἡ ἰδιαίτερη ὀνο-
 μασία του ἦταν " Τά Μωμοέρια " ἢ " Οί Κοτσιμάν' ", ὅπως ὀνομαζόταν στήν
 περιοχή Ματσούκας. Τό ἴδιο έθιμο συνεχίζεται ἀπό τούς ποντίους καί ἐδῶ
 στήν Ἑλλάδα, ἰδίως στήν περιοχή Καζάνης στά χωριά Κομνηνά, Τετράλοφος καί
 ἄλλα.

Πρόκειται γιά πολυμελῆ ὄμιλο χορευτῶν, πού εἶναι ντυμένοι ^{μέ} ἰδιαίτερες στο-
 λές. Ἄλλοι φέρουν περιεφαλαῖες, σπαθιά κλπ. Ὑπάρχει νύφη, ἡ ὁποία συμβολί-
 ζει τήν Ἑλλάδα. Ἐπικεφαλῆς βρίσκεται ὁ βασιλιάς, ὁ ὁποῖος δέν εἶναι ἄλλος
 ἀπό τόν Μέγα Ἀλέξανδρο. Ὁ ὄμιλος λοιπόν τῶν χορευτῶν " Οί Μωμοέρ' " ὑπό
 τούς ἤχους τής λύρας πορεύεται μέ μεγαλοπρέπεια καί ἐπισκέπτεται ὅλα τά
 σπίτια τοῦ χωριοῦ, χωρίς νά μπαίνει μέσα. Σταματᾷ μόνο στήν αὐλή κάθε σπι-
 τιοῦ, ὅπου ἐκτελεῖται ὁ ἰσοδύναμος χορός καί ἀκούγονται τά εἰδικά ὀστί-
 χα, πού θά μεταδοθοῦν σέ λίγο. Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι πανηγυρική καί οί χορευ-
 ται βρίσκονται σέ ἔξαρση.

Ἡ ὅλη πομπή, τά ἐπισόδια κλπ., ἀναπαριστάνουν τήν ἐκστρατεία τοῦ Μεγάλου
 Ἀλεξάνδρου. Ἡ νύφη, πού συμβολίζει τήν Ἑλλάδα, εἶναι τό ἑλληνικό πνεῦμα,
 πού διαδίδεται πρός ἀνατολάς. Οί αὐλές τῶν σπιτιῶν εἶναι τά δῶρα κρᾶτη
 πού καταλαμβάνει ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ ὁποῖος δέν ὑποδουλώνει, ἀλλά ἐκπο-

λιτίζει. Τό κάθε σπίτι καταβάλλει στόν ειδικό ταμιά του ὀμίλου χρηματικό ποσό ανάλογα μέ τίς οικονομικές δυνατότητες κάθε νοικοκύρη. Αὐτή ἡ καταβολή, καθώς μᾶς εἶπαν οἱ φορεῖς τῆς σχετικῆς παραδόσεως, συμβολίζει τόν φόρο, πού κατέβαλαν τά κράτη στόν μέγα Ἕλληνα μακεδόνα ἐκπολιτιστή.

Πέρα ἀπό τά προαναφερθέντα, διατυπώθηκε καί ἡ ἀποψη ὅτι τό ἔθιμο " τῇ Μωμοερίων " ἔχει διονυσιακή προέλευση. Πάντως, ἡ παρουσίασή του ἀπό τήν τηλεόραση θά ἦταν πολύ πιά ἐντυπωσιακώτερη. Ἐμεῖς περιοριζόμαστε, ὥστε ἀπό τίς προηγούμενες σύντομες διευκρινίσεις, στή μετάδοση τῶν σχετικῶν δι-
στίχων.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Καί τώρα ἕνα εὐθυμο ποντιακό πρωτοχρονιάτικο τραγούδι αἰσθηματικοῦ περιεχομένου.

Καλαντάρ' τς καί νέον ἔτος, κόρ' θά παίρω σε ὀφέτος.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Σειρά ἔχει τό ἀνέκδοτό μας.

Ἡ χήρα εἶναι ἄρρωστη καί ὁ μοναχογιός της τήν πῆγε στό γιαντρό, ὁ ὁποῖος τήν ἐξετάζει παρουσία τοῦ υἱοῦ....

- "Αἰ' σον, λέει ὁ γιαντρόν σό παιδίν, ἡ μάνα σ' τιδέν κ' ἔχ'.

Τό παιδίν χολιάσκειται. Χρόνια καί χρόνια ἡ μάνα θε εἶχεν ἀτο παράπονον.

- Δίαιτρε, ἐξέτασον καλᾶ τή μάνα μ'.

Εἰάν τά ἴδια, δύο-τρία φορές ἐξετάζ' ὁ διατρόν καί ὅλεν τά ὕστερνά λέει σό παιδίν:

- Ἡ μάνα σ' ἀντρισμαν θέλ'.

Τό παιδίν χολιάβ' ἀπάν' σόν διατρόν.

- Ἡ μάνα μ' ἀντρισμαν κί θέλ'.

- Θέλ', θέλ', λέει ὁ γιαντρόν.

- Κί θέλ', λέει τό παιδίν.

Θέλ' λέει ὁ γιαντρόν.

Ἀτότε ἡ χέρα λέει σό παιδίν ἀτ'ς.

- Σούρ, ἀτώρα ὁ διατρόν κί ξέρ' κί' ἐσύ ἐξέρ' τς ;

. Σόλο λύρα

(Τρεῖς ἀκόμη σκιοποί)

Ἐδῶ τελειώνει ἡ ἐκπομπή μας. Σᾶς εὐχόμαστε καί πάλι χρόνια πολλά καί εὐ-
τυχιμένο τόν καινούργιο χρόνο. Κοντά σας καί πάλι τήν ἐρχόμενη ἐβδομάδα
τήν ἴδια μέρα καί ὥρα.

[illegible]

0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0

TAPIT VYP

զէլ Եօռտաւորիս յօսոյազտ օռտձնօրդօտազլ ծռռտնօլ օլսթիւնն զզլն յռլ
 .սոննչօլ

• ροτξφδ εο ωφjμπ μθ' οδμ, ροτξ εοεβ jμν ρτ' οδτνμ/μθ

• • • • •

• ၂၀၀၀ ဝဲၣ်ဝဲၣ်ဝဲၣ်ဝဲၣ် ဝဲၣ် ၂၃၇၃ ၈၀၂၃၃

...Μόλις σ'ακούσαν μετ'έκτασης νήν

[illegible]

. 'ԱՅԹ ՎԱՊՐԱՐՆԱՔ' Ե ՄԱՍԻ Հ' -
 . ՎՈՐՏԱՐԸ ՎԾ՝ ՄԱՒԱՔ՝ ԳՃԱԼԳՈՒՄ ՎՃՋԱՌ ԺԷ
 . 'ԱՅԹ ԶՄ ՎԱՊՐԱՐՆԱՔ' Կ ՄԱՍԻ Հ' -
 . ՎՈՐՏԱՐԿ Օ ԼՅՅԼ, 'ԱՅԹ, 'ԱՅԹ -
 . ՎՃՋԱՌ ԺԷ ԼՅՅԼ, 'ԱՅԹ ԶԽ -
 . ՎՈՐՏԱՐԿ Օ ԼՅՅԼ, 'ԱՅԹ

[illegible]

• • • • • ποῦλ ολὸν • • • • •

(301010 110010 21301)

[illegible]